

Batı Edebiyatında Akımlar Hakkında

DR. BİLAL ÖNGÜL*

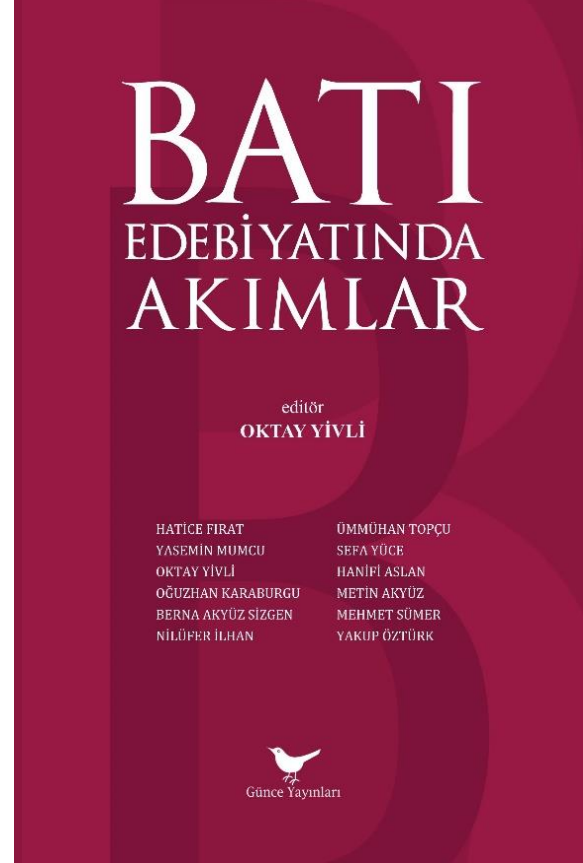
Batı Edebiyatında Akımlar kitabı Günce Yayınları'nın akademik dizisinden çıkan, Oktay Yivli'nin editörlüğünü yaptığı yeni ve ortak bir çalışmadır. Eser, üniversitelerin Türkçe ya da Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde çalışan ve "dünya edebiyatı" ya da "Batı edebiyatında akımlar" derslerine girmekte olan on iki akademisyenin deneyimlerini bir araya getiriyor.

Ön sözde belirtildiği hâliyle çalışma, "on beşinci yüzyıldan yirminci yüzyılın sonuna değin Batı'nın sanat ve edebiyat bağlamında yaşadığı serüveni anlatıyor." Hümanizmden postmodernizme kadar Batı'da gelişen ve bizi etkileyen sanat hareketleri ele alınıyor. Akımları doğuran etkenler, temel özellikleri, belli başlı temsilcileri, etkilediği türler ayrıntılı biçimde anlatılıyor. Bununla kalınmayıp her akımın temel metinleri ilgili bölümlerde okura sunuluyor.

Hümanizm ve Rönesans Hatife Fırat, La Pléiade ve klasisizm Hanifi Aslan, romantizm Sefa Yüce, realizm ve natüralizm Berna Akyüz Sizgen, parnasizm Mehmet Sümer, sembolizm Oktay Yivli, empresyonizm ve ekspresyonizm Ümmühan Bilgin Topçu, kübizm ve fütürizm Metin Akyüz, dadaizm ve letrizm Yakup Öztürk, sürrealizm Yasemin Mumcu, egzistansiyalizm Nilüfer İlhan, postmodernizm Oğuzhan Karaburgu tarafından yazılmış.

Kitabın ilk bölümü hümanizmin doğuşuna ayrılmış ve burada Rönesans'ın Batı sanatı açısından önemi irdelenmiş. Yeni bir duyarlılığın gelişmesini sağlayan olaylar sıralanıp ardından Rönesans ile hümanizmin mahiyeti üzerinde durulmuş. La Pléiade bölümünde topluluğun sanatçıların yetiştirmeleri ve görüşleri ele alınmış. Klasisizm bölümünde ise ilkin klasik teriminin bütün anlamları ortaya konduktan sonra evreler üstünden akımın gelişimi anlatılmıştır.

Romantizmin klasisizme bir tepki olarak doğduğu ve akımın Fransız İhtilali tarafından beslendiği düşüncesi üstünde durulmuştur. Sırasıyla İngiliz romantizmi, Alman romantizmi,

* 9 Eylül Üniversitesi, bongul@gmail.com, orcid.org/0000-0003-4940-6785
Gönderim tarihi: 15.12.2018 Kabul tarihi: 28.12.2018

ve Fransız romantizmi ele alınmıştır. Realizm bölümünde ampirik ve pozitivist düşüncenin akımı nasıl etkilediği irdelenmiş ve bu bağlamda olmak üzere nesnellik ilkesi geniş biçimde açıklanmıştır. Realizmin bir çeşit uzantısı olan toplumcu gerçekçilik hakkında bilgiler verilmiştir. Natüralizm ise realizmin radikal bir devamı olarak gösterilmiştir. Bu oluşumu etkileyen Charles Darwin ile Hippolyte Taine üstünde durulmuş ve akım, Emile Zola'nın bildirgesi ve düşüncesi üstünden anlatılmıştır.

Parnasizm bölümünde akımı hazırlayan şartlar, akımın doğuşu, ana özellikler birbirinin peşi sıra verilmiştir. Sembolizmde ise ilkin akımı hazırlayan şair ve sanatçılar üstünde durulmuş, ardından dekadan hareket irdelenmiş ve sembolist manifestonunun öne sürdüğü düşünceler ele alınmıştır. Temel özellikler verildikten sonra akımın önemli sanatçıları ayrıntılı olarak sunulmuştur. Empresyonizm ve ekspresyonizm; tarihsel ve kültürel zemin, doğuş ve gelişme, görüşler, edebiyat dünyasına yansımalar üstünden ele alınmıştır.

Kübizmin doğuşu, sanattaki hoşnutsuzluk ve sanatçının arayış edimi üzerinden açıklanmıştır. Akım betimlenirken doğanın özünü yansıtmaya, eşsüremlilik, ilkel sanatın etkisi düşünceleri ön plana çıkartılmıştır. Fütürizm ise geleneksele karşı olma, saldırganlık, teknoloji ve makine, ideoloji, aykırılık kavramları üstünden anlatılmıştır. Dadaizmde sanatçıların ticari bir sanatı hedeflemedikleri düşüncesi üstünde durulmuş, milliyetçilik konusundaki önyargıları hatırlatılmıştır.

Temelleri Birinci Dünya Savaşı sonrasında atılan Sürrealizmin doğuşu dadaizme bağlanmış, ilgili sanat doğal ve gerçekliğin ötesine yerleştirilmiştir. Egzistansiyalizm için ilkin kavramsal ve tarihsel bir çerçeve çizildikten sonra varoluşçuluk-edebiyat ilişkisi, Batı edebiyatında varoluşçuluk, Türk edebiyatında varoluşçuluk kısımları üstünden konu geliştirilmiştir. Hem varoluşçu felsefe ayrıntılı biçimde ortaya konmuş hem de akımın edebiyattaki etkileri türler ve sanatçılar üstünden ayrı ayrı gösterilmiştir.

Kitabın son bölümü postmodernizme ayrılmıştır. Önce postmodernizm kavramı irdelenmiş, ardından modernizm, modernizm eleştirisi, postmodernizm ve nitelikleri üstünde durulmuştur. Bu bağlamda öne çıkarılan nitelikler çoğulculuk, belirsizlik, üstkurmaca, metinlerarasılık, montaj, pastiş, parodi, kolaj, oyundur.

Kaynakça

Yivli, Oktay (ed.) (2018). *Batı Edebiyatında Akımlar*. Ankara: Günce Yayınları.